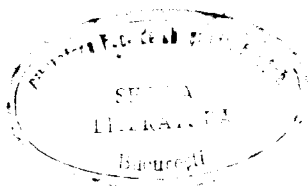
B. FUNDOIANU

POEZII

Ediție, note și variante de
PAUL DANIEL și G. ZARAFU

Studiu introductiv de MIRCEA MARTIN

Postfață de PAUL DANIEL

EDITURA MINERVA
București — 1978

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Scopul ediției de față este acela de a oferi cititorilor o cît mai cuprinzătoare imagine a activității poetice în limba română a lui Benjamin Fundoianu.

Pe lîngă poeziile apărute în *Priveliști* (1930) și cele identificate în revistele și ziarele vremii, această ediție include un mare număr de poezii inedite, păstrate în arhiva prozatorului Paul Daniel, poezii din anii primelor încercări literare și ai debutului, pînă la perioada de maturitate din anii 1917—1923. Tot în această arhivă au fost descoperite și o seamă de manuscrise ale unor poezii incluse de autor în volumul *Priveliști*, unele fiind datate 1918, deci ulterioare celor publicate în volum, datate 1917. Presupunem că aceste manuscrise n-au fost la îndemîna autorului, aflat la Paris atunci cînd a alcătuit volumul, de vreme ce n-au fost reținute pentru sumar versiunile ultime, din 1918. Ele au fost reproduse de noi, la capitolul *Note și variante*, ca versiuni ale poeziilor publicate în *Priveliști*.

Ediția de față cuprinde poezia originală, împărțită în următoarele capitole: *Priveliști*; *Din periodice*; *Din manuscrise*; *Addenda*.

În prima parte reproducem integral sumarul volumului *Priveliști*, apărut în 1930, la Editura Cultura națională. Capitolul *Din periodice* cuprinde poezii în limbile română și franceză, publicate în ziarele și revistele din țară, în perioada 1914—1946, reproduse în ordinea cronologică a primei apariții. Poeziile în limba franceză, publicate în cîteva reviste din țară (*Contimporanul, Unu,*

Integral), pe care poetul le-a trimis de la Paris, în calitate de colaborator, au fost incluse în ediția de față pentru a da o imagine completă asupra prezenței poetice a lui B. Fundoianu în periodicele românești. Versiunea românească a acestor poezii aparține poetului Virgil Teodorescu (în afara poeziei *L'Exode*, tradusă de Dora Litman în 1946). În capitolul *Din manuscrise* am inclus poezii nepublicate în timpul vieții autorului (dintre care unele apărute postum), elaborate începînd din anul 1916 (cu excepția poeziei *Nostalgie*, scrisă în 1914), an în care — odată cu cele dintîi *Privelişti* — începe să se afirme timbrul original al poetului. În *Addenda* figurează, selectiv, poeziile de început, din perioada exercițiilor și a căutărilor, cuprinsă între anii 1912—1916.

Stabilirea textului s-a făcut prin aplicarea normelor ortografice în vigoare, păstrîndu-se particularitățile limbajului poetului.

Au fost menținute formele duble ale unor substantive și adjective : creier—crier, greier—grier, levănțică—livănțică, poștaș—poștar, mlădiat—mlădiet, molcom—mulcom, sălbatic—sălbatec, searbăd—sarbăd. S-au păstrat, în cîteva cazuri, și formele triple ale unor cuvinte : păsări—pasări—paseri ; vestminte—veșminte—veștminte ; coborî—scoborî—pogorî ; nimeni —nimene—nime.

Am menținut, de asemenea, formele duble de genitiv-dativ și de plural ale unor substantive : garoafei—garofii, vieții—vieței ; aripi—aripe, epoci—epoce, mîini—mîni, planete—planeți.

S-au preluat sublinierile sau majusculele unor cuvinte din manuscrise : Viață, Trecut, Moarte, Tăcere, Infern, Timp etc. A fost respectată punctuația autorului.

Greșelile evidente de tipar (la textele publicate în periodice) au fost îndreptate în mod tacit. Cuvintele lipsă sau ilizibile în manuscrise, deduse de noi, au fost plasate între paranteze drepte. Tot între paranteze drepte au fost intercalate titlurile și datele pe care le-am propus în cazul poeziilor din manuscris neintitulate și nedatate de B. Fundoianu.

În aparatul critic s-au menționat — de la caz la caz — pentru fiecare poezie, sursa manuscrisă, aparițiile succesive, titlurile inițiale, pseudonimele folosite (identificate pentru prima dată de noi), precum și versiunile și variantele necesare cunoașterii laboratorului de creație al poetului. Variante mai ample s-au consemnat pentru poeziile publicate în volum, iar pentru cele incluse în capitolele *Din periodice, Din manuscrise* și *Addenda* — variante selective.

Codificarea manuscriselor

Aflîndu-ne în fața unei arhive voluminoase, neinventariate, care cuprinde zeci de caiete, sute de file disparate etc., a fost nevoie de la început de o intensă muncă de investigare și cercetare, vreme îndelungată, pentru punerea la punct a fondului de manuscrise. Astfel, toate caietele și filele disparate au fost codificate și numerotate de noi, fapt care a înlesnit atît alcătuirea sumarului, cît și stabilirea versiunilor și variantelor.

Reproducem mai jos sursele manuscrise din arhiva Paul Daniel.

Manuscrise de poezie

Album cu măști (fără titlu, pe prima pagină desen în tuș, nesemnat, 12 file)

Album Poezie (pe coperta interioară, titlul tipărit : *Poesie*, cu cîteva desene, nesemnate, cel de la p. 18 iscălit de Ross, 33 file)

Caietul A (titlu : *Versuri și proză*, semnat B. Fundoianu, 48 file)

Caietul B (fără titlu, datat *1915*, semnat B. Fundoianu, 26 file)

Caietul C (titlu : *Versuri, 1913*, semnat Benjamin Fundoianu, 16 file)

Caietul D (fără titlu, 8 file)

Caietul E (titlu și dată : *Cîntece, 1914*, semnat B. Fundoianu-Wechsler, 19 file)

Caietul F (titlu : *Caiet de versuri*, semnat Benjamin Fondoianu-Wechsler, 15 file)

Caietul G (titlu și dată : *Cîntece, 1914, Iași*, semnat B. Fundoianu, 16 file)

Caietul H (titlu și dată : *Cîntece, 1914*, semnat B. Fondoianu, 12 file)

Caietul I (fără titlu, 21 file)

Caietul J (fără titlu, datat : *1912, septembrie 9/22, Iași*, semnat Benjamin Wechsler, 33 file)

Caietul L (fără titlu, 17 file)

Caietul M (fără titlu, datat : *1914*, semnat B. Fundoianu, 13 file)

Caietul N (fără titlu, 17 file)

Caietul O (A) (fără titlu, 6 file)

Caietul O (B) (titlu : *Poezii*, semnat I. G. Ofir, 20 file)

Caietul P (fără titlu, 6 file)

Caietul R (pe prima pagină, titlul : *Versuri și proză. 1914, Iași, Bajura*, semnat B. Fundoianu, 37 file)

Caietul S (fără titlu, 5 file)
Caietul T (titlu și dată : *Poezii, 1914*, semnat Fundoianu, 4 file)
Caietul BFW (A) (titlu și dată : *Poezii, 1913*, semnat B. Fundoianu-Wechsler, 16 file)
Caietul BFW (B) (fără titlu, semnat Bj. Wechsler, 7 file)
Caiet de școală (fără titlu, semnat B. Wechsler, 13 file)
Caietul pătrat (fără titlu, 195 file)
Caietul Sonete (titlu : *Sonete*, semnat B. Fondoianu-Wechsler, 16 file)
Caietul Sonete biblice (pe copertă, titlu și dată : *Poezii, 1914*, semnat Fundoianu ; pe prima pagină, titlul : *Sonete biblice*, 15 file)
Caietul V și P, 1914 (titlu și dată, pe prima pagină : *Versuri și proză, 1914*, 73 file)
Carnetul negru (pe prima pagină, titlul : *Notes*, semnat B. Fondoianu-Wechsler, clasa IV-a, Alexandru cel Bun, Iași, 58 file)
Notes (titlu tipărit, 65 file)
Notes literar (semnat B. Wechsler, 16 file. Pe prima pagină : *Notes literar, 1913*, semnat B. Wechsler-Fondoianu)
FD [File disparate] (numerotate de noi de la 1 la 347)
FV [Foi volante] (numerotate de noi de la 1 la 116)
Ms. 1 — 53 (grupaj de manuscrise formate din 2, 3 sau mai multe file, numerotate de noi de la 1 la 53)
Ms. A 1 — 62 (grupaj de manuscrise numerotate de noi de la 1 la 62)
Ms. Z 1 — 15 (grupaj de manuscrise numerotate de noi de la 1 la 15) [1]

PAUL DANIEL și G. ZARAFU

---

[1] Inventarierea manuscriselor a fost deosebit de dificilă, ea făcîndu-se în mai multe etape, pe măsura descoperirii lor. Astfel, la un an și jumătate, după ce codificarea și dactilografierea fuseseră încheiate, s-au mai găsit, întîmplător, tot la Paul Daniel, alte manuscrise de poezie. Nemaiputîndu-se restructura numerotarea arhivei, am atașat foile găsite ulterior, *volante* sau *disparate* — denumiri convenționale — la manuscrisele inițiale. Denumirea lor este, în aceste cazuri, mai complicată, dar ea ne-a fost impusă prin forța împrejurărilor.

PRIVELIȘTI

POEME

1917—1923

Lui ION MINULESCU

primul clopotar al revoltei lirice româneşti, poetul evaziunii din Romanţe pentru mai tîrziu, *poetul bucuriei de-a fi din* De vorbă cu mine însumi,

această carte îi este dedicată virtual, încă din anul de graţie 1917. În intenţia mea de-atunci, dedicaţia aceasta trebuia să supravieţuiască timpului fixat de Parce pentru apariţia problematică a cărţii, oricari ar fi fost în aceşti ani viitori adversitatea, ruperile, zăpezile, cari ar fi putut să ne aburească prietenia.

După doisprezece ani, iată că această primă asigurare asupra nestatorniciei Evenimentului se dovedeşte inutilă. Aceiaşi am rămas în prietenie ; aceiaşi în admiraţie. Bucuria de-a fi fost preţuit de ceea ce preţuiam mai mult, cea dintîia, rămîie deci în capul acestui volum să servească de mărturie respectuoasă.

B. FUNDOIANU

CÎTEVA CUVINTE PĂDUREŢE

Lui Claude Sernet

Volumul de faţă aparţine unui poet mort, în vîrstă de 24 de ani, prin anul 1923. De atunci urma lui se pierde prin continent. Cei care l-au desluşit undeva, într-un „studio“ de cinema, sau în biroul unei societăţi de asigurare, au întîlnit un om rece şi insensibil pentru o activitate care-i era atribuită şi nici un fel de lacrimă în privire pentru un trecut în care cheltuise energia unei semnificaţii. Mort? Nu, asasinat după toate regulile artei, după o lungă uremie morală, în care voinţa lui de a săvîrşi *şi voinţa lui de* a fi *s-au luat în lupta crîncenă, desfrunzindu-se una pe alta de pene, de sînge, ca în faimoasele bătălii de cocoşi, în Flandra. Celui căzut, cu gura în ţărînă, i-am supravieţuit eu. Nu-i încă momentul să hotărăsc dacă sînt eu mortul, sau dacă eu asasinul.*

Poezia aceasta s-a născut în 1917, pe vremea războiului, într-o Moldovă mică cît o nucă, într-o febră de creştere, de distrugere. Nimic din ceea ce constituie materia primă *a acestui lirism nu mai exista în realitate. Poetul privea curgînd pe după geamuri armatele cenuşii şi tobele bătînd moarte; el închipuia un univers pacific în care crea,* inventa, *astăzi privelişti de arătură, mîine exaltarea mistică a morţii în pîne. Scuza poeziei lui descriptive stă înainte de toate în faptul că descripţia lui nu avea un model real, ci năştea din negura minţii, ca o protestare intimă împotriva peisajului mecanic, de gloanţe, de sîrmă*

ghimpată, de tancuri. Natura, în poemele lui, apărea ridicată la o potență mai mare ca imaginea ei normală, ca o supapă prin zidul de foc, cînd supapa adevărată era însuși focul. Simptom de nevroză? Romantism? Pămîntul era amestecat cu fier, cu foc și așchii de sticlă; arătura era un obicei pierdut, boul un mit vetust, baliga o vegetație necunoscută. În timp ce Dada exploda aiurea și masacrul civil începea pe străzi, poetul răsfrîngea lumea cu capul întors, de scîrbă. Pe marele cimitir de oameni, pentru unul singur, ieșit la netimp din liceu, începea vacanța.

Cîtă bucurie în a descoperi, acoperit în moarte de gluga orașului, zi cu zi, paradisul pierdut! Poezia aceasta care, la suprafață, mărturisea o rudenie sumară cu lumea rurală a lui Francis Jammes, cum se dovedea la masa de lucru, rîvnind voința de putere mistică a lui Baudelaire. Dincolo de anecdotă, echivalența, polivalența, corespondența erau cerute. Nu din imagini se încleia, nici din emoții, ci din volume, din suprafețe potrivite, din conjugări de echilibruri, din contacte precise, din ponderi măsurabile. Nici într-un caz realitatea, oricare ar fi fost dînsa, nu prima inspirația sau tehnica poemului. Poemul era conceput ca un univers autonom, cu legile lui arbitrare, cu hazardul lui prevăzut. Un fel de alfabet Morse stabilea în natură o vamă aeriană. Principiul identității era respins; cu Goethe, aparența era considerată simbol. Nici o confuzie aici cu poezia simbolistă, care, la noi, n-a existat niciodată, decît ca steag și pretext de revoltă. Arghezi, Minulescu, Bacovia n-au fost simboliști. Poate numai Șt. Petică, D. Iacobescu; Ion Vinea, Maniu, în parte.

Starea sufletească dată (o dată pentru totdeauna), munca începea, abia, în a da versului o densitate, în a-l crea organ de măsură, piatră de kilometru, și în a-i da un fel de autonomie care trebuia să se păstreze în ureche, dar să se piardă în intelect. Cîtă bucurie ascetică în a formula legile acestui cosmos; pentru întîia oară versul alexandrin avea să fie încetățenit în limba românească; firește, alexandrinul, mult mai retoric, trebuia descusut, spart, liberat de muzica lui pur formală; părechea masculă și femelă de rime, suflul lui, aparatele lui respiratorii, singure, trebuiau păstrate. În schimb, asonanța lua în mod

clandestin, dar progresiv, locul rimei ; a rima sud *cu* surd, seacă *și* calcă, semn—ren *și* trup—sărut, *într-un vers plin, corect, masiv, trebuia să dea poemului o singulară putere interioară, sporită de ambiția și vocația de-a da limbei un fel de sonoritate surdă, abruptă, un ecou de metal, de glonț de pușcă, în locul rîsului unui prund de mărgăritar lins de un pahar de cristal ! Prioritatea vocabularului slav trebuia afirmată și cultivată în ciuda celui latin, socotit inapt pentru poezie. Statică cu voință, această estetică a poemului, în care materialul inspirației a fost ales static ; trebuiau cu forța eliminate principiile psihice din ordinul dinamic : dragostea, ura, viteza, hazardul. Un sistem ca multe altele, firește ; legitim ca tot ceea ce este — și fecund, cu o singură condiție : aceea de a ieși dintr-însul.*

Poezie ! Cîtă nădejde am pus în tine ; cîtă certitudine oarbă, cît mesianism ! Am crezut că în adevăr poți libera și răspunde acolo unde metafizica și morala și-au tras de multă vreme obloanele. Te credeam singura metodă valabilă de cunoaștere, singura rațiune a ființei de-a persevera în ființă. În poem, cu o lupă măritoare în ochi, deslușeam atent miile de revoluții, miile de aberații stelare. Numai în poem, lumea ireală, pe care o traversăm ca fantome, părea că ia o formă, că devine materie vie. Numai în poem, produs îndelung de calcul și hazard, hazardul se resorbea ca un fir de ață într-o rană. Omul se dezbrăca de întîmplător, de capriciu, de generația spontană și proiecta în afară de dînsul o lume văzută sub specie aeterni. *Paradisul terestru era în idee. Ideea era centrul și sîmburul poemului. Pe vremea aceea eram gol și nu mă știam gol. Șarpele nu-mi arătase încă, cu degetul lui gingaș, în ce colț de rechizită se afla decorul vopsit recent, cu arborul Binelui și-al Răului.*

Din fructul arborului oprit am mîncat. Și-am văzut îndată că eram gol ; că Frumosul nu era mai puțin mincinos ca Adevărul și ca Binele, ca Progresul și Civilizația. Vorbele dintr-o dată s-au lepădat de mine ; în noapte, am început să strig fără cuvinte. Devenisem orb, cu o lampă în mînă. Am înțeles, brusc, că paradisul meu pămîntean, cu boi, cu belșug, cu balegi era o minciună ; și minciună poemul oriunde ar fi fost. Minciună Hugo, Goethe !

Minciună serafică Eminescu ! Cu Baudelaire, cu Rimbaud, o sprînceană numai de adevăr începea. Împotriva cîtorva legi cari ne circumcid din naștere, împotriva Evidenței legată la ochi, împotriva destinului, poemul nu aducea decît un alibi. *La întrebarea lui Dumnezeu : „Ce ai făcut pe acest pămînt ?“ poetul răspundea : „Latina gintă e regină...“ etc. Poetul considera viața ca pe-o Americă de-acum descoperită, ca pe-un mapamond știut pe de rost ca apa, în care punctele fixe, singurele socotite umane, aveau să fie cîntate, și nu stepa, caii virgini, amazoanele, pampasul, polii. Morala vieții, deci și aceea a poemului, era prudența, viclenia, ciorapul de lînă. Un singur atribut al frumosului : să fie inuzabil. Poemul nu era decît o mască, cea mai frumoasă, pe un obraz urît și ciuruit, obrazul ultimului Ideal. Ideal, idee, puah ! Am scuipat în dreapta și în stînga, deopotrivă îngrețoșat de adevăr și de absurd, de lege și capriciu. Timp de patru ani am tăcut ca un mut de război 100 %. Am crezut poezia din mine sleită brusc de o mînă care aducea șapte ani de vaci slabe. În ziua cînd s-a întors singură, ca un puț artezian, stropindu-mă cu un curcubeu pe mușchi, fără să bată-n ușă, am înțeles din ce profundă mizerie scoteam capul, ce prieten misterios de fecund îmi arunca un colac de salvare. Am înțeles că nu te lepezi, nici nu apuci poezia cînd vrei, cu lațul. A deschis ușa și-a strigat : cu-cu ! Din ceasul acela am înțeles că poemul e altceva... Ce ?... N-am priceput prea bine... nu pricep încă... Ceva care modifică realitatea ? Nu... Ceva care mă modifică... Pe mine ? Dar cine ? Și cine-s eu ?*

Dacă a fi poet înseamnă a crede în minciuna poeziei, poezia mea de astăzi e mai prejos ca leac decît alifiile băbești. Cea de atunci iată-o ; cu lumina ei de-atunci, cu înțelepciunea ei, mă pedepsește, mă arată cu degetul. Un vers ca :

> și vreau în ciuda celui ce seamănă-n deșert
> nisip și foc...

ar putea să-mi deie remușcări, dacă remușcarea n-aș avea-o deja, deplină, de-a nu fi semănat tocmai nisip și foc, de-a fi respins deșertul în care nimic nu crește decît mană, care nu duce nicăiri decît în țara făgăduinții, și

nu cunoaște nici o bucurie decît aceea, spartă, a celor două table de legi. De poezia asta, care a găsit ce căuta, *atîtea lucruri mă despart că-i văd cusururile-n tansparență, ca prin razele X. De ce dar o tipăresc astăzi? Ca s-o ucid a doua oară, să* lichidez *un trecut de care aș voi să-mi fie mai mult rușine. Ar fi trebuit s-o ard sau cel puțin s-o las intactă, să nu amestec mîna mea de astăzi într-un mecanism mie străin. Dacă totuși, pe ici pe colo, am reparat un vers, o strofă, dintr-o poruncă morală de meșteșugar onest, care nu poate arunca în piață un ceasornic care nu umblă, mare a fost sforțarea mea de-a reface lucrul cu memoria, cu vechiul model de față, fără să vreau prea mult să molipsesc o stare sufletească precisă, cu alta mobilă, morbidă, cu care n-are nimic de împărțit.*

Firește, toate lucrurile spuse aici, din departe, îmi par — de ce? — absolut inutile. Știu că nimeni nu caută poemul cu riscul de a-l sparge, nici pe Dumnezeu cu primejdia de a-l pierde. Știu că sîntem încă în regnul cuvintelor și că băieții, în gazete, pentru un vers, unul singur, care-aduce mai mult sau mai puțin cu Mallarmé, cu Baudelaire, sau cu Apollinaire, discută încă, ici originalitatea lui Arghezi, colo tînăra faună a lui Ilarie Voronca. Nimeni nu vrea să priceapă că poetul naște într-o ambianță morală, într-un bulion de cultură și că păstrează, în figura lui, tatuajul cîtorva obstacole îngenuncheate. În ce măsură un poet minte, în ce măsură spune adevărul; în ce măsură imită, sau modifică realitatea — iată ceea ce nu se întreabă nimeni.

Poezia nu-i o funcțiune socială, ci o forță obscură care-l precede pe om, care-l urmează. Din toate părțile privirea ei ne surîde, ne măsoară, ne aruncă serpentine și obuze. Ținuta deci e de rigoare. Puțină eleganță, puțină demență, domnilor! Tot viitorul pozitiv *depinde de atitudinea pe care veți fi avut-o pe frînghie, în timpul dansului de groază. O floare, numai una, zvîrlită dintr-o lojă perfidă și, în privirea acrobatului rămasă pe dînsa, leșină echilibrul, se sparge aerul ca o sticlă. Faceți loc, domnilor, panica-i o glumă proastă, iată numărul următor.* Reprezentația continuă. *Prețul biletelor nu se înapoiază. Nimic*

nu-i reversibil. Nimic din ce a fost nu va mai fi niciodată. La judecata din urmă, poezia singură va judeca pe om. Ea singură nu l-a pierdut o clipă din ochii ageri. Cine îndrăznește să-și ridice capul, să asmută vorbele ? Omul e un animal pe care poezia îl ciopleşte din lut, sau îl aruncă în aer cu dinamită.

Paris, 1929

PARADĂ

Lui F. Brunea

Ca un paing, Urîtul se rupe dintre ațe,
în beznă, iată, rîsul cu sîngele îl scuipi,
și nimeni nu-i furtuna de gît să mi-o agațe
și din privire ochii să mi-i desprindă, bumbi.

Ferestrele ca uliți s-au dus în vînătoare ;
pianul căzut pe labe e cel din urmă ren
și liniștea pe rana luminei pune sare ;
în lucruri zeama vie simți c-a ieșit din semn.

Vezi, toamna rupe pagini de murmure marine —
cu umbra din părete mă caut și mă-ntorc,
carne-n deșert voită bălană ca o pîine,
sufletul meu de pene cu liniște în cioc.

Căci te-ai tîrît pe pietre asemeni sufletește
cu fiecare coajă de anotimp ; și-așa,
ești vremea care-și sparge șopîrlele în clește,
urzica de prăsilă și sîmburii de stea.

Tu ești troița-n noapte cu vînătăi în oase,
cînele care umblă după cadavre-n alpi,
zăpada de tăcere în care corbii coase,
copilul piele-roșă bătut la cur de albi.

Tu eşti oraşu-n care uzine putreziră,
varul cresc pe şine, pe cuie şi pe şipci
şi s-a oprit mişcarea şi timpii se opriră ;
au mai rămas din umblet fărîme de furnici.

Aiurea ! Hai aiurea ! sufletul meu urît,
din care-au muşcat ploaia, şi timpul, şi omida,
ca dintr-un măr, cu găuri în carne, ca un rît,
ar vrea să întîlnească grădina ta, Armida.

Ar vrea alte cuvinte, alte fecundităţi,
alţi oameni şi alţi idoli ! sufletul meu de pîslă
din pietre să-şi cioplească ar vrea divinităţi,
să-mpingă şi să taie mişcarea, ca o vîslă.

Unde-i pămîntu-n care s-a deşteptat Columb,
prin papagali, liane şi lubrice maimuţi ?
mi-i silă cîteodată din mei şi din porumb
să bat monedă falsă pentru copii de struţi.

Poate mă cheamă-oceane ca piane de-ntuneric,
poate-n ficatul lumii izvoarele sînt reci
şi sînt piei de femeie uitate în Americi,
în mîini cu jurăminte, ca ramuri, pentru veci.

Poate cuvinte spuse în timp, la ore fixe,
deşteaptă-un sînge care a adormit sub coji
şi bîntuie-o furtună de diamante fixe
pe cai apocaliptici în şea cu voivozi.

Poate căzut în strada de vis, cu glezna ştirbă,
un cal pe care moartea l-a asudat pe brînci
aruncă înc-o dată în univers, cu scîrbă,
privirea cea frumoasă a morţilor din stînci.

Poate oprit cu fața sleită-ntr-o vitrină,
miracolul mă doare încremenit în pluș,
și-aș vrea să fiu în axa pe care manechinul
prezintă cea din urmă croială de mănuși.

Mi-ar trebui masive de sare-n care ape
pun în plămînul ocnei ventilator marin —
peninsule ce-n coate au început să crape
și-n care focul tînăr destupă ca un vin.

Mi-ar trebui cuvîntul să se despoaie-n pîlnii,
să mă dezbrac de mine ca peștele de solzi
și să mă duc în lume pe cărăruia mînii,
cînd inima în carne își împletește cozi.

Mi-ar trebui potopul să schimbe-obrazul lumii
și focul să înjunghe statornicia-n rău.
Cădeți, imperii ! iată că s-au ivit nebunii,
să strîngă în poeme crîmpeiele de hău.

Poate-am greșit, Părinte, cînd ți-am cîntat natura
cuminte și curată ca-n paradisul vechi ;
erau în mine forța, schimbarea, setea, ura —
și sîngele în mine mă trage de urechi.

Era în mine ceea ce sparge ca să nască,
în mine-un demon care ședea pe continent,
cu-o față care plînge și una care cască,
în mine năzuința de-a deveni dement.

Închis în amintire ca-ntr-o obscură strofă
în vidul unde steaguri de ideale-mpung,
te-aștept să vii, trompetă de spaimă, Catastrofă —
sărut urcînd în ochii oceanelor, prelung [1].

---

[1] *„Baisers montant aux yeux des mers avec lenteur“* (Rimbaud).

HERȚA

I

În tîrg miroase a ploaie, a toamnă și a fîn.
Vîntul nisip aduce, fierbinte, în plămîn,
și fetele așteaptă în ulița murdară
tăcerea care cade în fiecare seară,
și factorul, cu gluga pe cap, greoi și surd.
Căruțe fugărite de ploaie au trecut,
și liniștea în lucruri de mult mucegăiește.
În case oameni simpli vorbesc pe ovreiește.
Gîște, cu pantofi galbeni, vin lent după-un zaplaz ;
auzi cum ploaia stinge fanarele cu gaz,
cum învechește frunza în clopote de-aramă —
auzi tăcerea lungă și gri care e toamnă
și diligența care vine din Dorohoi.
Pustiu, din șes, se urcă cirezile de boi,
și cum mugesc, cu capul întors, de parc-ar suge —
cu ochii roșii, tîrgul, cuprins de spaimă, muge.

1917

II

Colombei

Suişu-i greu la casă pe aţe de poteci ;
de sînge drumu-i galben unde-au scuipat dovleci
şi-i creştere de sfeclă, de mărării, de ceapă ;
iată, după ureche, izvoarele de apă,
şi dimineaţa, ca o zăpadă, între noi ;
calci unghii de mireasmă pe cîte-un muşuroi
şi au ţipat cocoşii pe bolovani de soare.
E toamnă ca-ntr-o pară cu zeamă de răcoare.
Vacile şviţeriene, cu şorţul alb, mugesc.
Ziua de astăzi intră-n conacul boieresc
şi vinele pe mîna legumelor sînt clare.
Boii sub pălărie de paie merg să are
pe jos, şi-şi freacă somnul neisprăvit de stîlpi ;
au în narine-un miros de lapte şi de rîpi
şi se pornesc în silă să spargă arătura —
pe după gard, de unde a început natura.

III

Noaptea mînă din spate căruțele cu fînuri,
și stele, poate rouă, mai cad și-au mai căzut.
Copacii stau în cale, ca tot atîția cerbi —
și umbre, pe pămîntul moale, au desfăcut.

Țăranii dorm pe fînul plin de mireasmă udă
și au plămînul umed de noapte și de fîn.
Frunze-au căzut, sau osii au scîrțîit ; ascultă :
gîfîie respirarea pămîntului bătrîn.

Dacă n-ar fi în cale codrul pletos să-i sperie,
boii, de somn, s-ar pune jos, pe genunchii moi.
Carele merg de parcă ar sta pe loc. Septembre
chiuie singur, lîngă umbrele mari de boi.

Vara s-a dus, cosită în car — și-a aruncat
stelele-n baltă, toate, cîte mai fură clare ;
și ultima tăcere, lungă, s-a așezat ;
vacile, mîne-n ierburi, or să le-afle-amare.

Natură nencepută și noapte nencepută,
lasă să-ți culc în pene sufletul meu bătrîn,
și lasă-mă, cu boii, s-aștept din nou, în ierburi,
vara care se duce în carele cu fîn.

1921

IV

Bătrînii de la casa cea veche ne-au ieşit
în poartă, la grilajul de iederă coclit,
şi-aveau în ochi un zîmbet de iaz de şes, cuminte.
Îţi mai aduci aminte ? Îţi mai aduci aminte ?
Livada zvîrlea pietre în zarzări şi-n caişi.
Gutuie, după geamuri, cu pielea linsă, îşi
spuneau cuvinte-n care se-mpreunară piane.
Divanul ca o pară se înmuia, motane,
şi era bine-n vechiul fotoliu moldovean,
cu frunze de lemn smulse din lustru, an cu an.
Ne-ascund atît de bine albumele cu clampă
de-alamă, tinereţea ! Trecutu-i lîngă lampă
şi plină e oglinda cu cute în obraz.
E-aşa de lungă vremea de cînd nu mai e azi
şi stearpă şi moliie ca o convalescenţă.
Aştepţi în toată seara aceeaşi diligenţă
care debarcă aceiaşi ovrei ce se întorc.
În case, ştiu vapoare ce pleacă spre New York
şi bancuri unde-oceanul a descărcat ciolane.
Un far mai face semne de spaimă prin obloane,
şi-atît. Te duci la gardul de iederă coclit :
doi tineri bat în poarta cea veche. Ai ieşit
şi ai în ochi un zîmbet încremenit cuminte,
de iaz de şes, în toamnă. Îţi mai aduci aminte ?

1922

V

În toamna asta ziua — de ce? — s-a micșorat.
Cîmpul pustiu și negru s-apropie de sat
de parcă vrea prin garduri de lemn să se strecoare,
să mai pătrundă încă o dată în hambare.
Mai e ceva pe-aicea și nu-i, din ce-a trecut;
casele, după geamuri, au dușumea de lut,
și au ceardacuri, lîngă camere goale, unse
cu baligă, de ploaie și de urzici împunse.
Poate-ar mugi aicea, de-ar fi să fie, vaci;
vița se ține-oloagă cu mîna de araci
și-așteaptă-acum, cînd țița a încetat să-i crească,
ploaie s-o-ngălbenească, ploaie s-o putrezească.
Șoseaua ca o talpă s-a rupt de-atîtea ploi.
Trec porcii, cei cu suflet de baltă, spre noroi,
trec porci urîți, să doarmă stupid într-o băltoacă —
ca haosul pe lume din nou să se desfacă.

1918

VI

Vacile-n Vatra-Dornii calcă-n asfaltul ud
de ierburi, cu privirea marină din trecut,
și mugetul de gușă legat, ca o talangă —
ca-n Herța cînd tăcerea mă-nzăpezea pe-o bancă.
Îmi amintesc : amurgul căzut pe jos de somn,
în tîrgul cu șopîrle sub pietre, făr-un pom,
cu coperișuri trase peste ferestre glugă,
ca ziua să se-ntoarcă, prin curte, ca o slugă.
Cine-aducea deodată cirezile din cîmp ?
Aveau și-atunce ochiul de sticlă, gîtul strîmb,
dar aduceau în uliți baliga din pășune
și în surîs o scamă din soarele-apune.
Seara, un murmur negru creștea din sinagogi :
cereau desigur — altfel ai fi voit să rogi —
ca să-i ferească cerul, cum le-a ferit strămoșii,
de panica adusă din cîmpurile roșii.
Deodată, după geamuri se aprindeau făclii ;
o umbră liniștită intra în prăvălii
prin ușile-ncuiate și s-așeza la masă.
Tăcerea de salină încremenea în casă
și-n sloiul nopții jgheabul ogrăzii adăpa.
Bunicul între flăcări de sfeșnic se ruga :
„Să-mi cadă dreapta, limba să se usuce-n mine
de te-oi lua vreodată-n deșert, Ierusalime !“
Tavanul plin cu îngeri de ghips urca în cer ;
ce foc în sfeșnicarul obloanelor de fier !

Un suflu-n viscolire se limpezise parcă,
și casa, clătinată în noapte, ca o barcă,
se desprindea din strada tîrgului și plutea.
Somnul, ca un paharnic, fără oprire bea,
și nu mai știu cu cine vorbea bunicul.
Nime
nu asculta cum dînsul plîngea, din adîncime,
și-amesteca în capul nepotului său tîmp
ruga din casa scundă cu mugetul din cîmp.

VII

E cîmpul lung și-o greblă e-un pieptene în fîn.
În ziuă, munca ară, pămîntul e bătrîn,
și-au înflorit petala cea vînătă scaieții.
Izvoarele purcese din țîța dimineții
bat în pietrișul tare și sec de pe șosea.
E toamnă de lumină sălbatecă și rea.
Boi surzi, fără sprînceană și cu urechea bleagă,
pornesc să ducă plugul în țelina săracă,
să puie-n ea lumină de grîu, orz pentru cai —
și li s-au prins de coadă, cu unghiile, scai.
E-așa de calmă ora în suflet și-n coline,
că sîngele naturii continuă în tine,
și țelina arată continuă în noi.
Pe dealuri arătura aleargă după boi,
și nu-i nimic : pămîntul e nesfîrșit și-i ocru.
Și omul trece iarăși prin ziuă, mediocru,
și-njunghie lumina ca un cuțit de foc.
— Dar dacă poți, privește ici, în pămîntul copt,
sub flacăra-n genunche la căpătîiul nopții,
figura nevăzută, teribilă, a forții.

1918

VIII

Linei

Un murg cu coamă creață mai paște-n iarbă soare.
Pămîntul crește-o umbră pe dînsul, de răcoare,
miroase lung cu fînuri și sperios de-amurg,
printr-un țăruș, cu-o sfoară, se ține scai de murg.
Ghicești cum gologanii și-i numără părîul ;
în liniște s-aude cum încolțește grîul
și trec țărani cu rapăn, ca niște boi ; trec boi
cu pîntecele pline de miros de trifoi
și idioți de toamnă ; și toamna e cuminte
peste țărani, și peste ovăz, și peste linte.
Talanga scoate luna și-o sprijină-n amurg ;
nu-i nimeni să asculte cum lucrurile curg
și cum se pierd în drumuri căruțele cu paie.
Și iată : noaptea-și sparge haotica păstaie
și leapădă, prea coapte, semințele de sus ;
și numai murgul singur, legat de un țăruș,
rumegă rotogolul ce iese din genună
și-și pune la ureche petele lungi, de lună.

1918

ȚOCA

Te rup din reverie, prietenă și soră,
ființă despletită din somn și auroră,
balcon în vis cu bucle de pasări pentru vid.
În mușchii tăi ai cîntec, ureche ca un zid,
și străluciri de pietre pierdute, ca o mînă.
Se clatină în tine oceanele de lînă.
În părul tău din care se împletiră corzi
s-a mistuit privirea, salină de matrozi
plecați să se usuce la soarele din tropic.
Cît de departe-ți pare pămîntul microscopic
de-aici, de unde omul e-un măscărici urît,
și-orașul îngenunche cu frunzele pe rît,
și forța lenevoasă de-a se căta pe sine,
și moartea adormită cu coatele pe șine,
c-ai vrea în tine-o sevă să urci cu ochi-nchiși ...
și sîngele prea vînăt și aspru, de iriși.

1917

SINAIA

I

Fagii au frunză groasă, ca ploile s-o bată ;
şi toamna asta-n sînge, ca o panglică lată,
şi rîul care-şi spală dinţii de bolovani.
... De ce descoşi din lucruri figurile, ca-n bani
scoşi din pămînt, cu slove chircite şi impure ?
Am cunoscut deodată răcoarea de pădure.
Am întîlnit fagi roşii şi veveriţe mici,
cu coada lung stufoasă şi fără ochi. Pe-aici,
unde tăcerea cîntă la patru mîini pe ape,
ai vrea măcar privirea s-o ţii în loc sub pleoape,
şi cauţi îndărătnic să ştii de ce-a căzut
de-aşa de sus lumina cu buzele în lut.

1919

II

Simţi munţii ca un bulgăr de apă în obraz.
Şi umezeala-i vîrsta pe care-o smulgi din brazi
grei de genunchi, cu coame de noapte în spinare,
cai nărăviţi de-atîta nechez şi nemişcare.
Pe unde-ncepe balta cu genele în prund,
ştiu rîsuri de femeie cîte-au căzut în fund,
şi cîte priviri limpezi s-au înverzit ca blidul.
O flacără vesteşte de unde-ncepe vidul,
şi drumul ocoleşte balta, ca un cuţit.
Cît sînge ! Ceasul, ceasul se rupe-n asfinţit,
şi seara-şi fierbe codrul cu energii de vrană.
Cerbii nu ştiu nimica din toamna roşcovană,
şi-aşa cum dorm, cu inimi de frunză şi desculţi,
visează copoi, goarne şi vînători temuţi,
veniţi să prindă codrul cu coarne şi copite —
şi codrul, căzut, plînge, cu nările mărite.

1920

III

Văzduhu-i pur, în ierburi, în rîu şi-n bolovani.
În dimineaţă, boii limpezi sînt roşcovani
şi cărăruia pleacă în munte, să s-ascunză,
pe unde roua cade în cuiburi şi pe frunză,
pe frunza de fag, dură, şi-n cuiburi de puf, mici.
E-aşa de putred drumul, că ai putea să-l strici,
şi frunzele din codru (de-ai sta în codru, goală)
pe trup ţi-ar pune pete, frunze de umezeală,
şi aş putea pădurea pe trup să ţi-o sărut.
Cărarea duce-n codri, iarăşi ca la-nceput,
în dimineaţa-n care-s boi roşcovani şi limpezi
şi viaţa pură-n ierburi, în bolovani şi-n rîuri.

IV

Milica

Porcii mănîncă iarba prin șinele de fier.
Cerul e-nalt atîta, că parcă nu e cer,
ori l-au urcat tăcerea și munții spîni. Amiaza.
Căruțe din Belia trec pe șosea spre Breaza.
Gara-i pustie parcă de secole și ani.
Șoseaua, ca o rîmă, umblă pe bolovani,
nici nu privește rîul în mers pe drumul Breazii,
și umezeala care umflă să spargă brazii.
În Prahova băieții împușcă cu pietriș
broaștele-adormite, moliie, pe prundiș,
și-și scaldă caii ; uite, muștele verzi înțeapă.
Tăcerea se aude cum s-a spălat cu apă,
și-aș vrea, trîntit de soare, jos, în amiazi, să dorm,
cu inima de piatră ca muntele enorm.

1919

UN TREN DE MARFĂ...

Un tren de marfă a trecut —
şi, uite, curtea fabricii de gaz
ar vrea să urce-n degete să-l vadă
ca o găină albă din zăplaz.

Tăcerea doarme cu genunchii-n gură —
cu mîna pe pleoapă s-a trezit —
a spintecat-o trenul, ori îi pare
că sîngele din jur e învechit ?

Sculată de viteză se întreabă
ce-i energia asta fără somn,
şi-ar vrea din nemişcare să se rupă,
cu cel puţin o umbră, ca un pom.

Soarele-acesta, fără de cusur,
o doare-n carnea încă neîncepută,
şi-ar vrea să-şi poată un minut lipi
pe-o roată faţa slută.

1922

LUI TALIARH

Pentru Păpușu (Armand Pascal)

Boii urîți și teferi s-au limpezit în șes,
și au țipat cocoșii tîrziu și fără sens.
Ileana, care doarme cu porcii de tărîțe,
s-a pus să mulgă vacii lapte stelar din țîțe,
pămîntului să mulgă răcoare de cartof.
Toamna bacoviană geme-n ferestre : of —
Prietene, dă-mi mîna și taci ; așa, dă-mi mîna.
Privește curtea, porcii, și, rîcîind țărîna,
cocoșii albi. Privește : sufletul meu e trist.
O, Taliarh, acuma, ca și-n trecut, exist,
și beau din vinul ăsta, și beau din cupa asta.
Vechilul tot nu știe ce albă-i e nevasta,
Ileana tot nu știe decît să mulgă vaci —
și via să-și înnoade azurul pe araci.
Vino ; să stăm de vorbă cît ne mai ține vrerea ;
ca mîne, peste inimi, va izbuti tăcerea,
și n-om vedea prin geamuri, tineri și zgomotoși,
amurgul care-aleargă după cireadă, roș.
Ca mîne, toamna iară se va mări prin grîne,
și vinul toamnei poate nu-l vom mai bea. Ca mîne,
poate s-or duce boii cu ochi de rîu în știri,
să tragă cu urechea la noile-ncolțiri.

Şi-atuncea, la braţ, umbre, nu vom mai şti de toate ;
poate-am să uit nevasta şi vinul acru ; poate...
Ei, poate la ospeţe nu vei mai fi monarh.

E toamnă. Bea cotnarul din cupă, Taliarh.

1919

METRU VECHI

Mamei

Prietene, prietene, e toamnă —
un sfert de ceas, și calul ne azvîrle
la via veche unde, lîngă cramă,
e anotimpul cald pentru șopîrle.

Nu-i nimeni în hambare și în șură.
Pustiu. E-o cîrciumă aici. Vom cere,
în sticle vechi, cu lacăte la gură,
puțină reverie și tăcere.

E o podgorie întreagă-n cupă —
ascult, ca-n vremuri vechi și cunoscute,
cum fierbe vinul copilandru după
cuiele puse-n cea din urmă bute.

În cupa asta udă, Amintirea,
imagini, amintiri mai false, cearcă
să puie-n via veche însorirea
și sufletul cel tînăr, de la poarcă.

Tata e-acolo, lîngă crama veche.
Îl văd cum chibzuiește cu vierul
(cu fierberea din vrană la ureche)
dacă sînt semne că se schimbă cerul.

În toamna șeasă ca o apă-ntinsă,
nucii în pace-și desfoiau amarul
pe iazul liniştit, cu apa linsă.
De undeva, din fund, gornea pîndarul.

Veneam cu tata-ngînduraţi spre casă.
Tata tăcea. Tăceam. Și toamna numa
ofta uscat, din frunze de mătasă.
Soseam cu liniștea pe noi și bruma.

Ci uită-te, prietene, n-ai teamă :
aracii cad în drumuri ? Via-i gata ?
Și spune-mi : rîde cineva spre cramă ?
Aș vrea, deși — știu bine — nu e tata,

și nu e crama veche, nu-i vierul,
nu-s goarnele în fund, nu-i bucuria,
și, uite, poate nu mai vrea nici cerul
să coacă toamna și să coacă via.

1921

CE SIMPLU...

Ce simplu e amurgul acesta de sfîrșit
de toamnă ! Boi, pe dealuri, duc arătura-n vid.
Septembre strînge-n doniți strugurii toți din toamnă,
și-n tălpile-i desculțe îi calcă sus, în cramă.
Ploaia veni cu sînge și cu furnici, din Sud ;
cîte-un pîndar împușcă tăcerea ca un surd,
și liniștea s-adună din mii de cioburi sparte.
O fată, ici, în cîmpuri, a adormit pe spate,
și-acum o duc țăranii pe umeri,
                                        pe sicriu
un clopot își desfoaie buchetul arămiu,
să prelungească parcă amiaza din vecerne ;
e miros tare umed din fînuri ; e devreme,
și-i lîngă raclă bine oriunde te întorci.
Ca totdeauna, viața-i cu garduri și cu porci,
cu vișini și neveste care au țîța seacă.
În anotimp, simți pasul lui Dumnezeu cum calcă
și numără pe mînă cîștigul din fîneți :
mălai e pentru oameni și mei pentru stigleți.
Cirezi halucinate mugesc pe după vie ;
femei goale, în lanuri, au pielea pămîntie,
și ai putea pămîntul în pielea lor să-l ai.
Un popă — poate Naiba — cu mintea spre mălai,
peste sicriu, cu brațul întins, blagoslovește.

Din curba lui, pămîntul s-a-ntins, se umflă, creşte,
şi cheamă către dînsul oamenii de noroi.
Şi oamenii se culcă cu sufletu-n noroi,
îl scuipă, îl sărută, îl blastămă, îl iartă —

şi bulgării de noapte se prăbuşesc pe moartă.

1918

PROVINCIE

I

Din nou tăcerea umedă în munţi —
şi-i vară totuşi, după calendare ;
capre bărboase au trecut, murdare,
şi plouă, plouă...
                    gîştele sub punţi
au leşinat în toamna albă, lîngă
sufletul care ar voi să plîngă.

Castanii simpli, peste bănci de parc,
lipesc cu palma mărci de-alamă late ;
tăcerea, udă, s-a culcat pe spate,
şi-un Cupidon, ciupit de timp, c-un arc,
aruncă ofticos şi paralitic
apa ascunsă-n mădularul mitic.

Au fost şi-aicea lebede-n bazin ?
(Poate şi-au dus lumina printr-o poartă.)
Bazinu-i galbăn ca o frunză moartă,
şi vara a plecat aşa de lin,
cu ochii limpezi şi cu ţîţe pline,
c-o simt şi-acuma, goală, lîngă mine.

În cea din urmă toamnă eram doi.
(Fîntînă, curgi aducerea-aminte !)
Priveam cum pleacă berzele, cuminte,
spre alte țărmuri și spre alte ploi,
și tot ca și acum stăteam pe gînduri —

și cineva cioplea ceva din scînduri.

1916

II

Toamna e-atît de rumenă în tîrg,
cu flori în păr, roșcate, de olane,
că strada umblă ca un cocostîrc
pe după gratii unde cîntă piane.

Mîncați de ploaie, pomii se usucă,
ca după o năvală de omizi —
și liniștea e tare ca o nucă,
și soarele s-a spart în cărămizi.

Toamna sosi pe plute din Galați,
întinde rufe, spală-n bălii spume,
bate butoaiele pentru vinaț —
și cînt-un cîntec marinar, din lume.

Femeile-au ieșit la geam să coase
ciorapi de lînă pentru iarnă, roși ;
și-n case-n care-a doftorii miroase,
se coc, precum gutuie, ofticoși.

Vremea în jîlț adoarme bătrînește —
Îți spui : au dat și lucrurile-n pîrg,
de data asta nu se mai coclește
toamna atît de rumenă din tîrg.

III

Tîrg ticălos, cu ulițe și străzi
sparte de ploi, de vite și de care —
aici, în cîmp, pe vremuri, creștea soare,
aici creștea ovăz.

Sînt garduri unde iarba a mijit,
și întîlnești, pe unde curgea rîul,
case bătrîne-n care n-a trăit
nimic, pe după geam, decît pustiul.

Și oameni după garduri se furișă,
bivolii grei cînd vin de la păscut
calcă-n asfalt, se culcă, sau se pișă,
cu coarnele-n văzduh, ca la-nceput.

Și iarba crește prin podele, prin
ziduri crăpate, sparge bolovanii,
și măselarițele cu venin
s-au nărăvit să biruie cu anii.

Pămîntul iese-n faţă, se strecoară,
creşte-n spărturi, se caţără prin zid,
şi, gras, se-ntinde pentru-a doua oară
peste asfaltul biruit.

Clopote de-alamă şi-au adus
aminte, în amurgul roş,
să plîngă pentru slujba din apus —
şi au răspuns de undeva cocoşi.

Pe sticle sparte se prăjesc şopîrle,
din pomi greoaie fructe cad în vînt —
de parcă-o mînă de văzduh azvîrle
seminţe noului pămînt.

1922

IV

Rodicăi

În seară, porumbeii din curte, pe asfalt,
au în priviri tăcerea unui climat mai cald
şi mersul lin, de parcă s-ar clătina pe-o strună.
Visez la porumbeii cei albi de pe lagună ;
apa îi face, poate, atîta de cuminţi ?
Ai vrea, din vechi balcoane, să le arunci seminţi.
Cînd orele bătrîne aruncă-n turnuri noapte,
uzi de tăcerea lungă, de sînge și de lapte,
par niște urne pentru cenuşile de morţi.
Steaguri de pace, uite-i, ca și-n trecut, în porţi,
și-așa cum stau, de parcă nu-i învechește timpu —
Veneţie, porumbii au sufletul tău simplu.

1921

RUGĂ SIMPLĂ

O, ploaia primăverii care-a căzut din timp !
lasă să-mi spăl în tine picioarele desculțe,
lasă să-mi spăl în tine sufletul meu desculț !

O, ploaia răcoroasă care-a căzut din timp !
am întîlnit-o-n drumuri, oblică, pe moșie,
cu stropii grei de soare ca boabele din spicuri.

Oameni — sau poate-amurgul — în liniște ara —
țelina, spintecată la nesfîrșit, fugea,
și boii lingeau ploaia din cer în arătură.

Ploaie, spală pămîntul de baliga cuminte,
cruță pămîntul, ploaie, de uraganul rău,
bun, în deșertul mării, setoșilor de umblet,

umflă sămînța bine și fă-o să plesnească ;
sămînța de lucernă, de popușoi, de orz,
orz pentru cai, lucernă la vaci și popușoiul

fă-l, ploaie, pentru oameni cari te aşteaptă-n tindă,
cu porci uscaţi de-amiază, cu vişini, cu pustiu
şi cu neveste-n care ţipă copiii surzi.

Şi pune frunze-n vişini : ca să se urce-omida,
fă grîul : să nu moară guzganii de pămînt,
şi salcii : să se poată bivolii scărpina.

Lasă-n ocol să fete vacile roşcovane,
lasă să se iubească, din spate, prin ogrăzi,
scurţi şi cu botul umed, cîinii de vînătoare.

Lasă să se reverse podgoriile lumii !
Fă să se coacă via şi dă-ne vinul nou,
ce osteneşte capul şi limpezeşte trupul.

Iar mie dă-mi femeia pămîntului tău negru,
albă ca şi lumina pămîntului tău negru,
bună ca şi nutreţul pămîntului tău negru.

Şi-n urmă, prăbuşeşte-mi lumina din văzduh,
îngroapă-mă sub toată lumina din văzduh,
agheasmă blestemată, ploaie de primăvară.

1921

URÎTUL

În casa de tăcere cu iederi și urzici,
plină cu somn de bufniți cîrne, cu ochii mici,
nimeni nu știe toamna cînd a intrat în casă,
și anii de cînd surpă pereții, ca să iasă.
Un clopot surd la masă și la culcat chema ;
avea și-atuncea spartă arama, și coclea,
și-l ascultam, cu gura pe lespede, cum geme,
să ție-n loc moluzul și curgerea de vreme.
Motani de porțelană, cu ochii verzi, au tors
plecarea-n lume-a celor ce nu s-au mai întors ;
dar s-auzeau, în seară, cu geamăt de lăuze,
clapele-ntîrziate pe mîini, ca niște buze.
Poate e mama care moțăie-n jîlț, aici —
coase ciorapi de lînă moale, pentru bunici.
Dacă-ar cădea odată ploile roșcovane,
prin mădulare-ar curge din nou, ca prin burlane,
și-ai fi în casă singur, pustiu și monoton —

ca-n insula vreunui sălbatec Robinson.

1921

FEMEIE LUMINOASĂ...

Femeie luminoasă ca șesurile-n toamnă,
dă-mi gîtul tău, cuib moale cu paseri de azur,
dă-mi mînele, mai pure ca pietrele din rîuri —
femeie cu gîndirea ca un polen netrebnic
și carnea ca oricare gîndire mai zămoasă.

Femeie, pămînt negru, te vreau şi te iubesc,
te vreau, cum vreau, femeie, pămîntul bun și negru,
pămînt proaspăt în care dormiră toți ai mei,
pămînt tînăr în care mi-i tînără chemarea,
pămîntul unde-n urmă vreau să adorm și eu.

Și vreau — în ciuda celui ce seamănă-n deșert
nisip și foc, cu umbra la brîu și soare-n ceafă —
grăuntelui lumină să-i dăruiesc și apă ;
aş vrea să-l ar, să-l seamăn, să-l secer și să-l macin,
și-aş vrea s-adorm cu grîul cel bun la căpătîi,
pămînt, matrice dată din ziua cea dintîi,
în care mă aşteaptă, ca-ntr-o oglindă, chipul.

1917

SEARĂ MISTICĂ

E-atîta liniște în cîmp —
că poți s-auzi în noua primăvară,
crăpat de umezeală și de seară,
cum crește spicul grîului în cîmp.

E-atîta liniște în cîmp —
plînsul cîmpiei lung, ca după ploaie ;
greoiul fum de pe gunoaie
se suie — ca alt cer — în cîmp.

Un taur stă cu-o vacă-n cîmp,
pe pata albă, pusă jos de lună,
și sperioși că se-mpreună
mugesc spre lună lung și tîmp.

1917

CÎNTECE SIMPLE : MĂRIOR

I

ROMANȚA

Era mai bine, poate, dacă ne-am fi iubit
aicea, în mirosul pădurii de molift ;
aș fi cetit, sau, poate, aș fi visat, pe-o bancă,
în liniștea ce-o face, rupîndu-se, o creangă ;
ai fi venit desigur în alb, cum scrie-n cărți,
cu rîuri de sineală în piele, ca pe hărți ;
ți-aș fi adus cu gîndul naiv, ca să te bucur,
dorințele cu sîmburi de soare, ca un strugur,
și inima-ncheiată de gura ta, ca bumb.
Poate-ar fi fost mai mare minutul și mai scump !
Dar poate fi mai mare iubirea ca iubirea ?
Vreau să te-aduc pe bancă, de-aici, cu amintirea,
cu fruntea mea alături de visul tău suav.
Vrei să vorbim cuminte și lin, ca doi bolnavi ?
Ți-aș dărui-o, poate, răcoarea din cuvinte.
Ca doi bolnavi, în toamnă, vrei să vorbim cuminte ?
Am merge la izvorul feruginos să bem
aceeași sănătate pe băncile de lemn ;
am obosi în munte ; ne-ar fi prieteni trunchii ;
și ți-aș iubi cu mîna prietenă genunchii.
Înfipți adînc în codru, ca două rădăcini,
ne deșteptăm alături și ne culcăm vecini ;

în sufletele noastre, ca plute, rîul fuge,
în carne ni se naşte destinul şi amurge,
şi liniştea se sparge pe noi, ca un bolid.
Iată-ne pe cărarea care se rupe-n vid,
şi nici nu-ţi este dată s-auzi de-aici, şi nu mi-i —
muzica militară după sfîrşitul lumii.

1923

II

A spart în mine toată podgoria cu struguri ?
Au spart în mine toate butoaiele cu vin ?
Dacă n-aş şti că-i toamnă, aş crede că sînt plin
pe coajă cu puroiul din bubele de muguri.

E toamnă albă — parcă e primăvară. Stau
greoi să curgă-n mine tot soarele prin membre ;
şi dacă n-ar fi ziuă, ar fi crepuscul, sau
ar fi cea de pe urmă tăcere din septembre.

Dac-ai veni cu capul întors spre porumbei,
tînără ca o frunză sau ca o stea, ţi-aş spune :
uite, e var pe viţă ; uite, e clei pe prune
şi sufletu-mi de tine se umple ca un clei.

Ţi-aş spune : seara asta e ultima din toamnă,
şi toamna asta, poate, e cel din urmă an,
e cel din urmă soare şi cea din urmă poamă ;
şi s-ar putea, femeie, să fiu un Canaàn,

urît și sterp, cînd încă ți-s țițele cu lapte ?
Sînt crama pentru toate vinaţurile noi,
sînt toamna strînsă încă, fecundă, în butoi,
și sîmburele putred din fructele prea coapte...

...Cînd s-ar putea să are iar boii în april,
și să-nnoim natura ! Dac-ar cădea în tine,
în carnea ta fierbinte, ca într-un cîmp fertil,
un singur sîmbur putred din toamnă și din mine.

III

Din nou ne cheamă iarna la sobă, să vorbim.
Ciori au bătut văzduhul ca nişte cuie şi-mi
place-n urechi tăcerea cum scîrţîie... Pesemne,
iar au pornit, în uliţi, căruţele cu lemne.
Amurg. De-ar bate-n uşă deodată cineva,
desigur că i-aş spune : intră ! şi ai intra.
Tăcerea-n noi şi-n seara căzută-ntre covoare,
ar fierbe ca un cîntec călduţ, de samovare.
N-ai întreba nimica şi-ai aştepta răspuns.
Ţi-aş spune : o lumină din mine s-a ascuns.
Vrei să ţi-i pun la sobă pantofii de mătasă ?
Ţi-aş spune : ai picioare ca iepuri mici de casă ;
şi vorbele-ar rămîne limpezi şi grele-n noi,
ca ciorile surprinse de moarte într-un sloi.
Şi mi-ar fi poate frică să nu ghicesc ce-nseamnă
făptura ta, împinsă aicea dintr-o toamnă,
cu capu-n mîini visată, deştept, de-atîtea ori !...
Am bănuit că-i iarnă afară după ciori,
şi-aş fi voit să-l dărui cuiva, ca să-l ascunză,
sufletul, cît o umbră crescută sub o frunză.

1922

IV

Cum dormi, printre gutuie pe care cresc furnici,
ai ochii tare limpezi, picioare tare mici,
suflet cît o mireasmă proaspătă şi gălbuie,
şi pielea, cum e pielea cea linsă, de gutuie.
Dac-ai rămîne goală, pe scîndură dormind,
aş crede că-i o grindă unde vierii prind,
cînd ziua-i încă bine bălană şi e toamnă,
strugurii cei mai rumeni de tămîios şi coarnă.
Dacă prin geam lumină curată ar fi nins
subit, pe carnea tare şi tînără-ntr-adins
te-aş fi-ncuiat în mine, să nu te-mpingă-n noapte
omida mătăsoasă din fructele prea coapte.

1921

V

Dac-ai veni pe bancă c-un roman
în mînă,
surîsul tău m-ar căuta în parc
prin fila cărţii.

Romanul tău, cu litere nemţeşti,
e *Werther* —
l-ai părăsit pe cînd îşi încărca
pistolul.

Surîsul tău mă caută ca-n rîu
o undiţă —
şi vrăbii lîngă tine slovenesc
romanul.

Sînt lîngă tine şi tu nu mă vezi —
sînt poate golul
în care te apleci, sînt, poate, golful
de linişte.

Sînt umbra ta culcată pe nisip —
sînt umbreluța
cu care scrii distrată pe nisip —
sînt muzica pe care-o iei de mînă.

Sînt lîngă tine și-mi încarc pistolul —
tu nu mă vezi ;
continui fila unde l-ai lăsat
pe Werther.

VI

Şi va veni o seară cînd voi pleca de-aici,
fără să ştiu prea bine unde mă duc şi nici
de vine putrezirea, sau încolţirea vine.
Tăcerea se va pune ca un pămînt pe mine.
Ştiu, o să vii în seară ca de-obicei, s-aduci
pe tine umbra rece a frunzelor de nuci.
Vei înţelege-ndată că-s dus, din nemişcare,
la capul meu rămasă, ca-ntîia lumînare.
N-ai să întrebi pe nimeni de ce-ţi sînt de prisos
genunchii copţi, cerceii şi sufletul frumos.
Taci ! pentru noi privelişti se cer alte cuvinte.
Mai bine-n tine, surde, aducerile-aminte,
tumult. Dar ca un ţipăt într-însul : te iubesc —
şi aş iubi o piatră cu scrisul ovreiesc.
Toamna, în cimitirul urban din bariere,
pune tristeţea-n lespezi a stupilor cu miere,
şi în priviri, cîrceii pămîntului rotund —

şi nu pot mai departe de moarte să m-ascund.

1922

LUI ION CĂLUGĂRU

În oala de lut vinu-i de nouă ani bătrîn.
Cireşul are-omidă, mazărea gîrgăriţă,
dar vinul meu aşteaptă, sub lacăt, pe stăpîn —
podgoria mi-l dete din cea mai bună viţă.

Dacă-ai veni aicea, Călugăre, să-l bem
(cu inima împunsă de-urzică şi muşcată),
ţi-aş spune : cearcă viaţa cum ai începe-o fată
şi sparge-mi ochii ca şi Ulis lui Polifem.

Ţi-aş spune : zvîrle masa de scris de sub bărbie
şi gîtuie poemul chel ca un geam în frig ;
aruncă continentul de spumă şi hîrtie —
prăpastia începe din degetul tău mic.

Amurgul tace-n tine ca cineva-n genunchi ;
nu căuta ce cade în spate şi se surpă ;
şi ocoleşte curba, şi sîngeră în muchi —
chemarea ta profundă e dincolo, e după...

Te du ! Te-aşteaptă viaţa cu sîngele pe roţi.
Aici : tăcerea simplă şi contemplarea amplă ;
aici : mîna coclită de secole pe clampă,
şi nici măcar o crimă din moşi în strănepoţi.

Pe tine viaţa nouă te cheamă din catarte ;
pe mine viaţa surdă mă ţine-aici, în loc.
Bea vinul ! Cine ştie pămîntul cu noroc ?
Cine citeşte-n stele şi-n zodiac ca-n carte ?

Cu pîntecul pe umed pămînt, precum o plantă,
aş vrea în mine lumea s-o mistui şi s-o şterg —
să sparg, cu rădăcina înfiptă într-o pantă,
oglinda vrăjitoarei în care toate merg.

Pe loc — pe cînd vapoare plîng cu obrazu-n palme ;
pe loc — cînd îndrăzneţii ţin alpi-n subţiori ;
cînd oameni mor anume în piscuri pentru ciori,
cînd piei se coc la soare în oazele cu palme[1].

Ne cheamă alte drumuri, Călugăre, în lume —
şi totuşi, e-o lumină de care nu mă rup ;
lumină din lumină şi spumă între spume —
şi nu e decît umbra cuiva fără de trup.

1921

[1] Palmieri (n.ed.).

VREAU TOAMNĂ, VIA...

Vreau toamnă, via plină cu chef şi lăutari,
butoaiele cu tunet de larmă şi dogari
ermetic să le-nchidă cu papură şi cuie —
vinul ca roşul sînge de mucenic să-l puie.
Meşteri ! mă doare capul nedogărit şi blînd
din care visul poate să curgă pe pămînt.

Nu ştiu nimic din arta cu care se cîştigă
sufletul care tace şi carnea care strigă,
de vreme ce nu-i nimeni aicea să-i sărut
pe umbra despărţită sălbatecă de trup
mireasma puturoasă a sîngelui fierbinte.
Durerea-i mult mai mare cînd moare în cuvinte,
meşteri ! ciocanul vostru bate aşa-n pustiu,
parcă ciopleşte — vouă sau mie ? — un sicriu.

Lăsaţi să-mbătrînească vinul cel nou în zimnic,
vreau să mă rog în toamna aceasta ca un schimnic
şi sufletul meu simplu în trupul greu şi pleş
să înflorească-n rugă argint, ca un cireş.
Să mulţumesc : belşugul a fost frumos în crame,
femeile frumoase şi prunele avrame,
dorinţa mai urîtă nu mult decît plăcerea,
mai bună săvîrşirea cea slobodă ca vrerea,

mai bună tinerețea ca neființa pură —
vis : o canea deschisă pe unde curgi, natură.

De vrei să-ți dau de-acuma lutul vremelnic, ia-l —
dar poate-aștepți cînd boii ară din nou, în deal ;
îmi plac țăranii care știu arunca semințe —
nu-i nici o bucurie mai mare ca-n ființă ;
soarele poate mîne să ude iar zidiri,
poate nu-i toată viața numai în amintiri
și poate ziua asta nu-i toată toamna. Poate
liniștea ce se-așează cuminte, peste toate
e-o prevestire numai a altor vremuri, cari
își fac gospodăria în noi, ca niște cari.

1922

E ZIUA CEA DIN URMĂ...

E ziua cea din urmă de calm, pe mușuroaie,
și cerul cade, moale, cum ar cădea o foaie.

E cîmpul lins, și-i pace arată pe moșie,
și iepuri trag pămîntul cu ei în vizunie,

și s-a pitit în țărnă cîrtițăria cîrnă,
pe undeva, în țară, turmele trec, de lînă.

De-acuma cheia zilei se rupe din lumină,
de-acum te rupi din orzul cu pete de rugină,

de-acum te pierzi în orzuri, în ziuă și în toamnă,
și toamna-i cu fînețe, cu vin și poamă coarnă.

În zi nu cere nimeni să cadă oblic ploaia —
șoseaua duce numai din Herța la Fundoaia ;

și toamna-n chip de bivol pe jos se culcă, pînă
s-apropie mai bine cu somnul de țărînă.

Vezi : cer şi cîmp stau gata şi azi să se sărute
cînd toamna e culoare de cai morţi şi de fructe.

E provizoriu cîmpul şi timpu-i provizoriu —
bolnavii albi se uită în şes, din sanatoriu,

cum vite murdărite de aşteptare cască —
Va trebui să moară natura ca să nască,

vor trebui să moară iepurii-n vizunie
şi să acrească mustul, ca soarele să vie

şi ca pămîntul iară să-nceapă din iubire —
dar cei ce-s storşi din fire or să reintre-n fire,

şi cei ce-s storşi din toamnă or să reintre-n toamnă —
în toamna cu fîneţe, cu vin şi poamă coarnă.

1917

ORA DE VIZITĂ

Lui Gala Galaction

În seara asta capul ca o lampă
își arde restul fumegos de gaz —
și cineva a pus mîna pe clampă,
și cineva m-atinge pe obraz.

În seara asta lungă, cineva
tușește-n mine, scuipă și-și dă duhul,
și nici măcar n-aș vrea să fug — n-aș vrea
s-ajung din nou cu mînele văzduhul !

Stau în odaie ca-ntr-un tren în care
aștept în geam să crape-un peisaj,
și-mi țin în mînă sufletul de soare —
sărmanul pașaport pentru voiaj.

Mă doare liniștea crescută-n mine —
mă doare întunericul crescut,
ca o mocirlă-n care dorm pe vine
bivolii negri de necunoscut.

O umbră parcă mi-a fugit din trup,
și-n seara asta mi-i atît de bine,
că parc-aș vrea cu mînele să rup
urzicile care-au crescut pe mine.

ALTE PRIVELIȘTI

I

Pe după grîu,
ascunsă după luncile de lozii,
vara se scaldă, goală, în părîu.

Dac-ai veni prin lozii,
piciorul tău s-ar încîlci-n scaieți,
ar sîngera în zmeuri,
ar poticni-n răcoare.

Poate ți-e părul umed și bălan
ca despletirea verii,
poate ai șolduri ferme din castani
și albi genunchii.

Hulubii au zburat spre cer,
sau au scăpat cu ciocul roș
din bluza descheiată.

Copiii au pornit
să spargă-n pietricelele din praștii
plămînul păsărilor,
să prindă în cîrlige
somnul moliu al peștilor,

să strîngă în cofeiele de soc
icrele murelor.

Vara e în văzduh ca o mireazmă
tare ca pelinița care-și farmă
sufletul ei uscat în palme.
Poate-nainte de-a intra în apă
— goală și despletită —
s-a dezbrăcat în codru,
s-a urzicat în zmeuri,
și-a frecat mînele cu peliniță
și frunzele din codru i-au lipit,
pe-alocuri, pete mari de întuneric.

Băieții au găsit pe mal
pantofii de atlas ai verii —
i-au aruncat în grîu ;
și ca s-o vadă în părîu
mai goală,
s-au cățărat în lozii.

1921

II

În desprimăvărarea de-nceput
sufletul meu e ud de-atîta soare,
ca un harbuz de vară nenceput,
cu miezul plin de sîmburi şi răcoare

Aş vrea să sparg ferestrele din trup
pleoapă rece pe privire-nchisă,
să se aşeze-n mine ca-ntr-un stup
soarele blond cu miros de melisă.

În ziua albă ca o farfurie
cu struguri, cu caise şi zămoşi,
clovni şi-au lipit surîsul de-alifie
şi muşchii de hîrtie pentru Moşi.

Prin mese cu picioarele de ciută
izvoare-aş vrea să biruie prin zid,
şi casa să se spargă ca o fructă
cu o omidă-n fiecare blid.

Ovreii vînd prin semne la tarabe
dorinţi şi ustensile de voiaj.
Rahèla, cît ţi-s pulpele de slabe !
Hai să plecăm afară din oraş !

Ne-aşteaptă trenuri cu viteză nouă,
şopîrle printre şinele de fier,
şi dimineaţa cu cercei de rouă :
să răsturnăm balcoanele cu cer.

Atunci, frumos, de-a lungul şi de-a latul
pămîntului acoperit de zi,
boii cei simpli vor începe-aratul
în pacea care se va nesfîrşi.

1922

III

Bălţile-n drum, ca bivolii negri, s-au culcat.
Şi şesul spart se urcă pe dealul sur, arat,
greu parcă de belşugul grîului semănat.

Harbujii şi-au curs zeama roşie pe pămînt,
seminţele aşteaptă ploaie, aşteaptă vînt —
şi e tăcerea care poate veni curînd.

Şi e lumina care poate să cadă jos,
pe bolta lină pînă-n afund şi pe zămoşi —
şi e lumina care poate să cadă-n tine.

De vii să mîni, în seara aceasta, boii uzi,
coace-mă bine, Doamne, în cîmp, ca pe-un harbuz,
şi sparge-mă, în toamna aceasta, care vine.

IV

Pe lîngă moară, balta care-a crescut din ploi.
Amurgul ţipă după cirezile de boi,
şi-i bate cu nuiaua, din spate, pînă-n sînge —
o mînă, de pe masă, tot aurul îl strînge,
a pus ciocul tăcerii să bată lung în soc,
şi cineva s-aducă apele reci pe scoc.
E-acelaşi suflet simplu în lucruri laolaltă.
Vişinii de pe maluri s-au înecat în baltă,
şi hoitul lor se vede cînd lucrurile tac.
Toamna, ca un cerb tare bătrîn, intră-n conac,
şi s-a culcat, pustie, cu coarnele-n covoare,
la zid, spre panoplia ştirbă de vînătoare.

EVENIMENT

D-nei Claudia Millian

Stau foi să cadă, sure foi ; un cerb,
cu piele noduroasă de pădure,
a spart, o clipă, liniştea din cer ;
— şi liniştea s-a clătinat, uşure.

Desigur că acuma Dumnezeu
a scoborît din cer cu sfîntu Petru
şi, speriat de cîni, se lasă greu
pe piatra albă-a unui kilometru.

O fată paşte caprele-n păşune,
şi, iată, pe pămînt s-a-ntins cu-ncetu,
să strîngă-ntr-însa ce cuvinte spune,
în şoaptă, Dumnezeu lui sfîntu Petru.

1917

COINCIDENȚE

Dă-mi mîna ta, dă-mi mîna ta !
Mîna ta se frînge, se rupe ca laptele,
și trupul tău e zvelt cum e vișinul slab —
e-așa de luminoasă toamna, așa de luminoasă !
Vrei tu să știi de ce ?

Păsări cu gușa albă s-au strîns la ospățul cerului,
iată fața de masă-a luminei întinsă pe lucruri ;
ziua ne iese-nainte cu pînea și sarea pămîntului,
apele cu părul rece s-au pieptănat să te bucuri,
pasul de-amnar al Domnului scapără-n ochiul minutului.

Țăranii au plecat în cîmp fiindcă-aveau semințe —
(viața, ca pușul de păcură, sare uimitor din semințe),
au sudoarea pămîntului, au vrăjmășia pămîntului,
au curcubeul pe mîni al prăștiei ce se deznoadă,
și semințele lor sînt lumină.

Uite, un cal mort a căzut în pămîntul brun.
Calul mort a-nceput foarte calm să se descompuie,
calul mort a devenit pe jumătate pămînt bun.
— Îţi plac, iubita mea, ţăranii care-aruncă seminţe
şi caii morţi, morţi în ziua aceasta de vară ?

Dă-mi mîna ta, dă-mi mîna ta !

1920

DUPĂ DILUVIU

Fînul strănută de atîta ploaie.
Acum căruțele în care stă cosit au spart pietrele luminii.
Și seara e proaspătă.
Ploaia a înlesnit respirația cîmpului, a spălat glasul
privighetorii, a deșteptat din amiaza stabilă melcii,
a ridicat sînge verde în obrazul frunzelor,
a dat drumul parfumelor fiindcă a rupt lacătele de polen.
După ploaie, plămînul deschide obloanele, scoate capul
pe după gratii. Ca un pămînt se lasă pătruns de apă,
ca un ulcior poros sparge lumina.
Iată-l deșteptat de cîntecul spălat al păsărilor,
de cîntecul stîlpilor de telegraf cu degetele în continente,
de larma iarmaroacelor din buzunare de provincii,
de hergheliile de cai iuți și fără slujbă, din stepe,
de sapa căutătorilor de aur, în Camerun,
de biela locomotivelor, de manivela orgelor,
de revolta oglinzilor, care sporește în Sud,
de masacrele civile pe covoarele libertății
și de tot ce din parfume scarpină narinele
și de sîngele aventurii care gîlgîie în șanțul roșu.

1917—1920

CÎNTECE SIMPLE : VLAICI

I

Ne-am așeza pe bancă în dimineața clară ;
ar fi în noi, desigur, atîta primăvară,
că am privi (în ora impunsă de furnici)
cum boii de pe coastă se fac mereu mai mici.
Ai fi atît de calmă, de albă și de simplă,
că ziua-n noi și-afară s-ar coace ca o jimblă ;
cocoșii în tăcerea de sticlă s-ar spăla ;
dorințele, în carne și-n noi, s-ar desfoia,
și-ar fi atît de pline de ziuă și de rouă,
că le-ai strivi, distrată, în palmele-amîndouă,
ca pielea să ți-o umpli, amară, cu miros —
sau ca să-ți fie-n ziuă surîsul mai frumos.

II

Te-ador cu carnea tristă în care-am gîtuit
păsări de mare, albe, cu pîntecul spoit,
şi-aş vrea să-ţi spun aceea ce-i rit în adorare,
cu braţele întinse ca două sfeşnicare.
Mă doare gura acră din care au băut
oameni plecaţi asupră-i ca pe-un ulcior de lut —
şi trupul tău în care atîtea mîini confuze
au căutat să-ţi uite tristeţea de pe buze.
Poţi, schimnică şi pură, să stăvileşti în fund
dorinţa, ca o apă sorbită de un prund,
sau linsă să-ţi laşi pielea de om, ca de un cîne —
femeie-orz, femeie-mălai, femeie-pîne.
În tine orice sete drumeagă află jgheab ;
şi s-a întors puternic cel ce plecase slab,
şi s-a întors cu şira de zeu, să rîdă mitic —
spre hoitul meu în noapte uitat şi paralitic.
Dacă mi-ai da surîsul ca un pelin amar,
ai birui pămîntul din celălalt cîntar,
te-aş curăţa de blastăm ca pe-un oţel de zgură,
şi aş cădea-n genunche la albia impură,
şi m-aş tîrî-n ţărînă, urît şi murdărit —
spre singurul părete care-a rămas din schit.

III

Ți-e prea frumoasă carnea, ca să mai poți avea
sufletul care sparge păstaia, ca o stea.
Aș vrea mereu să-l caut sub pielea ta bălană,
cum umbli orb să cauți o ușă-n subterană,
sau cum rănești, să curgă rășina dintr-un trunchi.
Ți-e sufletul în mînele mici, sau în genunchi ?
Dacă ți-aș da sărutul fecund pe sterpul pîntec,
aș deștepta în tine iubirea, ca un cîntec ?
Și ca în vechi sertare cu lacătul stricat,
aș regăsi ce-i simplu în tine și curat ?
Ți-e sufletul în carne închis, ca într-o cramă
în care mustul sparge fierberea lui de vrană
și nu găsește, ca să țîșnească, o cană...
...Și-i fericit că este închis în carnea ta.

LUCARNA

Dorinţa mea rămasă
să umfle un catart
vrea porturi de amiază
pe ţărmuri care ard.

Aer sărat ! Pucioasă !
Furtunile au spart
bășica luminoasă
a zilelor din mart.

Catartele de spumă
s-au adăpat cu lună.
Ce matelot bătrîn

a mai păstrat, mecanic
(surd, cocoşat şi spîn),
credinţa în titanic ?

1923

DISCURS

Lui Ilarie Voronca

Stup de putere ! Vreau
să strîng în mădulare
tot ce în tine au
antenele din soare.

Tristețe-n echinox !
Deșteaptă-te și treaz
acoper-o în box
cu pumnul în obraz.

Melancolie, flaut !
Aș vrea un cîntec, aș
vrea ca un argonàut
un drum pentru alți pași.

Cu tălpile de sare
și coatele în vid,
rinichiul ros de mare
și ochiul infinit,

vin şi mă ia de gît,
vioară, dansatoare,
ulciorul de pămînt
să-l umplem cu răcoare.

Şi iată-te la pas
cu vidul şi planeţii,
în sîngele rămas
din începutul vieţii,

călare pe inform,
ţîşnire ideală
cu monştri care dorm
în carnea virtuală,

şi secole se rup,
ca nasturii din stofe,
din nesfîrşitul trup
al primei catastrofe.

Prea sugi ca un vampir
din carnea mea, gîndire !
Paingănul subţire
a tors un trandafir

de aţă, pentru muşte.
Miraculos zidar !
duci formele prea bruşte
să moară pe calvar,

şi în fiinţa curbă
pe care-n mine-o pui,
foarfeci din bloc statui
pentru-o viitoare urbă.

1923